

6. Триус Ю. В. Система електронного навчання ВНЗ на базі MOODLE :методичний посібник / Ю. В. Триус, І. В. Герасименко, В. М. Франчук // За ред. Ю. В. Триуса. – Черкаси, 2012. – 220 с.

7. Богданова Л. В. Система Moodle при обучении студентов заочной формы иностранному языку. [Электронный ресурс] / Людмила Викторовна // Язык в пространстве перевода. – 2015. – Режим доступу: http://fprk.su/conf/?page_id=139

8. The MOOC Juggernaut: Year 2 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.blog.class-central.com/the-mooc-juggernaut-year-2>

9. Коваль Т. І. Інтерактивні технології навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах. [Електронний ресурс] / Тамара Іванівна // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2011.– № 6 (26). – Режим доступу: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/546#.VU8tYPkiquR>

10. Робочі програми навчальної дисципліни "Практичний курс основної іноземної мови" за напрямом підготовки "Філологія" освітньо-кваліфікаційного рівня: бакалавр. (Житомирський державний університет імені Івана Франка, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна).

О. Е. Мартыненко

ВНЕДРЕНИЕ ДИСТАНЦИОННОГО КУРСА ОБУЧЕНИЯ АУДИРОВАНИЮ НА АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ ДЛЯ БУДУЩИХ ПЕРЕВОДЧИКОВ

В статье рассматривается проблема целесообразности внедрения дистанционного курса по обучению аудированию на английском языке для будущих переводчиков. Проанализированы основные тенденции использования информационных технологий преподавателями и студентами в процессе преподавания и изучения английского языка. Доказана целесообразность внедрения дистанционного курса по обучению аудированию для студентов заочной формы обучения.

Ключевые слова: дистанционный курс, обучение аудированию на английском языке, информационные технологии, заочная форма обучения.

O. Martynenko

IMPLEMENTING DISTANCE COURSES OF TEACHING LISTENING IN ENGLISH FOR INTENDING INTERPRETERS

The article focuses on considering the issue of implementing a Listening Distance Course for teaching listening in English for intending interpreters. The main tendencies of Information Technologies usage while studying and teaching English by both students and teachers are analyzed. The results of the surveys taken among teachers and students are described. The necessity of implementing a Listening Distance Course in English on teaching listening for correspondence students is proved.

Key words: distance learning course, teaching listening in English, information technologies, correspondent education.

УДК 378

О. М. Чайка

МОЖЛИВОСТІ КУРСУ "МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ" У РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ САМОСТІЙНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-СЛОВЕСНИКІВ: РЕАЛЬНИЙ СТАН

У статті проаналізовано реальний стан навчально-методичного забезпечення університетського курсу "Методика викладання світової літератури" (чинних робочих програм, планів практичних занять, змісту лабораторних занять, завдань для самостійної та індивідуальної роботи студентів, навчально-методичної літератури) з метою з'ясування сучасних підходів до розвитку творчої самостійності студентів-філологів у процесі їх фахової підготовки. У результаті проведеного аналізу визначено основні недоліки у методичній підготовці майбутніх учителів світової літератури і доведено відсутність ефективної методики формування творчих здібностей і самостійності майбутніх словесників.

Ключові слова: методика викладання світової літератури, навчально-методичне забезпечення, фахова підготовка майбутніх учителів-словесників, розвиток творчої самостійності.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Реформування вищої освіти в Україні вимагає не тільки нових підходів до навчання, а й підготовки вчителя нового типу: інтелектуально й соціально компетентного фахівця, здатного самостійно творчо мислити й діяти, застосовувати здобуті знання в

нестандартних ситуаціях, неординарно розв'язувати проблеми чи створювати щось нове. За таких умов особливої актуальності набуває проблема розвитку творчої самостійності як однієї з провідних якостей особистості спеціаліста.

У системі професійної підготовки майбутнього вчителя-словесника велика роль відводиться університетському курсу "Методика викладання світової літератури", основне завдання якого полягає у забезпеченні сучасного рівня теоретичних знань та практичних умінь і навичок, високої професійної майстерності майбутнього словесника. Реалізація цього завдання цілком закономірно залежить від викладача, який у процесі навчання дисципліни повинен не тільки надати необхідний обсяг інформації, але й забезпечити певний рівень її розуміння, можливості використання отриманих знань у практичній діяльності, розвиток творчого потенціалу особистості. Це дає підстави стверджувати необхідність спланованого й методично вивіреного підходу до викладання курсу методики, де б у комплексі використовувалася аудиторна й позааудиторна самостійна діяльність студентів, що б максимально сприяло розвитку творчої самостійності майбутніх учителів світової літератури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми, виокремлення невирішених її частин. Питання розвитку самостійності студентів та здатності до творчих пошуків у педагогічній науці не є новим. Проведений аналіз психолого-педагогічних досліджень засвідчує, що чимало теоретичних праць науковців розкривають проблему розвитку творчих здібностей суб'єктів самостійної пізнавальної діяльності (К. Ушинський, А. Макаренко, В. Сухомлинський, П. Блонський, Л. Виготський, Д. Ельконін, С. Рубінштейн, О. Леонтьєв, О. Никифорова, Л. Жабицька, Л. Беленька та ін.). Наукові основи організації самостійної діяльності на засадах творчості визначаються у роботах таких відомих вчених, як П. Гальперін, М. Данилов, Б. Єсіпов, Г. Костюа, І. Лернер, О. Матюшкін, П. Підкасистий та ін.

Ефективні шляхи, методи, прийоми, форми розвитку самостійності та творчих здібностей особистості у процесі вивчення літератури запропоновані у працях багатьох учених-методистів: Т. і Ф. Бугайко, А. Вітченка, Н. Волошиної, О. Ісаєвої, Ж. Клименко, М. Кудряшова, О. Куцевол, Л. Мірошніченко, В. Неділька, Є. Пасічника, А. Ситченка, Г. Токмань та ін. Більшість цих досліджень стосуються загальноосвітньої школи, роботи учнів та учителів-словесників.

Втім, студіювання психологічних, педагогічних та науково-методичних джерел дає змогу дійти висновку, що проблема розвитку творчої самостійності майбутніх учителів-словесників у процесі їх професійного становлення не була предметом спеціальних досліджень, а недостатня її розробленість свідчить про актуальність і необхідність подальшого дослідження даного питання в умовах вивчення університетського курсу методики викладання світової літератури.

Формулювання мети статті. Для наукового обґрунтування методичної системи розвитку творчої самостійності студентів-філологів у процесі вивчення методики викладання світової літератури необхідно проаналізувати сучасний стан навчально-методичного забезпечення університетського курсу "Методика викладання світової літератури" (чинних робочих програм, планів практичних занять, змісту лабораторних занять, завдань для самостійної та індивідуальної роботи студентів, навчально-методичної літератури) і з'ясувати ступінь врахування необхідності розвитку творчої самостійності студентів-філологів у процесі їх фахової підготовки.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. Включення до навчальних планів вищих педагогічних закладів методики викладання світової літератури як однієї з провідних профільних дисциплін дає можливість охопити широке коло питань психолого-педагогічних основ навчання літератури і розвивати здатність студента-філолога до множинної інтерпретації навчального матеріалу, до творчої діяльності, до максимальної реалізації власних здібностей, прояву методичної вправності тощо. Студентові-філологу в процесі оволодіння спеціальністю важливо не лише усвідомити специфіку викладання літератури в сучасній школі, а й засвоїти закономірності та принципи педагогічної діяльності, опанувати систему методологічних і методичних положень викладання предмета, віднайти індивідуальний стиль і набути певну перспективу, увлечення про можливі шляхи власної творчої роботи.

Зазначимо, що у вищі навчальні заклади приходить молодь, яка має різний рівень сформованості творчих здібностей і навичок самостійної діяльності. Особистість, яка не вмє самостійно мислити і діяти, не зможе проявити творчі (креативні) можливості і задатки, надані їй природою. Тому завдання педагога полягає у тому, щоб максимально розвинути в індивідуальності студента це творче начало.

Важливого значення у реалізації цього завдання набуває впровадження інноваційних підходів, нових педагогічних технологій та методичних систем, які сприятимуть розвитку творчої особистості, важливими ознаками якої є самостійність в інтелектуально-творчій діяльності, здатність до самоорганізації, саморозвитку і самовиховання; включення особистості студента у різні види діяльності з метою вироблення у них різних способів виконання завдань у стандартних і нестандартних умовах та формування творчої, самостійної активності, ініціативності у професійному самовдосконаленні.

У сучасній освітній моделі підготовки вчителя світової літератури одне з головних завдань полягає у тому, щоб допомогти студентам зрости у творчій самостійності, дати їм відчуття радості від подолання труднощів, переконати у здатності мислити творчо, самостійно орієнтуватися у сучасному інформаційному середовищі, навчити їх розуміти свої здібності й можливості через включення у самостійну творчу діяльність, забезпечити належні умови для професійної самоорганізації та самореалізації.

За таких умов університетський курс методики викладання світової літератури допоможе майбутнім учителям належним чином підготуватися до роботи в школі, розглядати її як справу творчу і відповідальну. А це, у свою чергу, сприятиме піднесенню рівня викладання світової літератури, всебічному, гармонійному розвитку творчого і критичного мислення учнів, виробленню навичок ведення самостійних досліджень, уміння дати будь-якому життєвому чи літературному явищу обґрунтовану власну оцінку.

У процесі дослідної роботи нами виявлено, що на сьогодні відсутні типові навчальні програми з методики викладання світової літератури, що забезпечують фахову підготовку бакалаврів філологічних факультетів зі спеціалізацією "Світова література". У зв'язку з "відкритим змістом" сучасної освіти, який припускає можливість широкого варіювання навчального матеріалу педагогом при його конкретизації, у кожному вищому навчальному закладі викладачі розробляють власний варіант робочої навчальної програми. Тому розпочнемо огляд з аналізу університетських навчальних робочих програм з дисципліни "Методика викладання світової літератури", складених на місцях викладачами вищих навчальних закладів, які здійснюють підготовку майбутніх учителів світової літератури.

Робочі програми, розроблені відповідно до вимог освітньо-професійних програм та освітньо-кваліфікаційних характеристик підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем "бакалавр" визначають мету і завдання дисципліни, регламентують її структуру і зміст, послідовність та організаційні форми вивчення матеріалу, розподіл навчального часу за видами занять, встановлюють форми і засоби потокового та підсумкового видів контролю, критерії оцінювання знань та інформаційне забезпечення дисципліни. При складанні робочих програм використовувався модульний принцип побудови курсу.

Аналізовані робочі програми включають такі розділи: пояснювальна записка; робочий план; опис навчальної дисципліни; структура залікових кредитів; зміст лекційного матеріалу, практичних і лабораторних занять, завдання для самостійної й індивідуальної роботи студентів; критерії оцінювання навчальних досягнень з дисципліни; рекомендована література. На підставі робочих програм розроблені тексти лекцій, плани практичних занять, завдання до лабораторних робіт, тематика контрольних, курсових робіт, методичні рекомендації до самостійної й індивідуальної роботи студентів, екзаменаційні білети.

Огляд і зіставлення варіантів пояснювальних записок до робочих навчальних програм з методики викладання світової літератури, освітніх вимог щодо знань і вмінь майбутніх учителів світової літератури сприяли виявленню ступеня врахування необхідності розвитку творчої самостійності студентів-філологів. Так, у пояснювальних записках зазначається, що "Методика викладання світової літератури" – нормативна навчальна дисципліна, яка має за мету високий рівень методичної підготовки майбутнього вчителя-філолога, розвиток його творчих здібностей, професійних умінь і навичок, формування готовності до творчого і самостійного підходу в розробці системи викладання шкільного курсу світової літератури.

Таким чином, ідея розвитку творчої і самостійної особистості майбутнього вчителя світової літератури є однією з пріоритетних у процесі навчання методики викладання світової літератури. Разом із тим у цих програмах подано обґрунтовану, струнку систему методичної підготовки вчителя-словесника до творчої діяльності. На жаль, відсутні чіткі методичні рекомендації щодо форм, методів, прийомів і видів навчально-творчої діяльності студентів-філологів, які б сприяли розвитку їх творчої самостійності.

Аналізовані програми широко розглядають теми, що стосуються загальних основ методики та організації вивчення світової літератури як навчального предмета в українській школі, творчої лабораторії учителя світової літератури та професійних вимог до нього, інноваційної діяльності вчителя

та учнів на уроках, різних видів літературних занять, особливостей вивчення текстів художніх творів. Це, звичайно, позитивно впливає на рівень професійної підготовки майбутнього вчителя-філолога. Але, звернувшись до теми "Учитель світової літератури і професійні вимоги до нього", ми виявили факт, що недостатньо уваги приділено питанням організації на уроці творчої діяльності учнів, прояву власної літературної творчості та методичної майстерності учителя, його прагненню до експериментальної дослідницької роботи.

Зауважимо також, що основним методом формування самостійності і творчості майбутніх учителів-словесників у процесі методичної підготовки викладачі вищих педагогічних навчальних закладів визначають методику самостійної роботи студентів як в аудиторних, так і в позааудиторних видах навчальної діяльності.

Таким чином, проаналізовані вище програми передбачають більшою мірою розкриття головних питань методики навчання світової літератури, і лише деякі теми торкаються проблеми підготовки майбутніх учителів-словесників основної та старшої школи до професійної діяльності, розкриваючи в основному такі аспекти:

- історичні та інноваційні тенденції розвитку методики викладання світової літератури в Україні;
- система (цілі, зміст, принципи, методи, прийоми і засоби) навчання шкільного курсу зарубіжної літератури;
- планування роботи вчителя-словесника і підготовка до уроку;
- передовий педагогічний досвід і його вплив на удосконалення викладання світової літератури.

Позитивним є той факт, що вивчення навчальної дисципліни "Методика викладання світової літератури" організовано на принципах прогресивної кредитно-модульної технології навчання, яка спрямована на активну, самостійну, цілеспрямовану і систематичну діяльність студентів; забезпечує суб'єкт-суб'єктні стосунки між викладачем і студентом; сприяє досягненню студентами (максимальною їх кількістю) мінімального рівня засвоєння навчального матеріалу за визначений термін; створює реальні можливості для засвоєння змісту навчального матеріалу на більш високому рівні; реалізує виховну і розвивальну функції навчання.

Проте дослідження робочих навчальних програм з методики викладання світової літератури для студентів-філологів виявило незадовільний стан справ:

- автори програм у переліку головних завдань предмета лише вказують на необхідність розвитку творчої самостійності майбутніх учителів світової літератури, але не визначають конкретних методів та прийомів реалізації цього завдання;
- проблема розвитку творчої самостійності студентів-філологів вирішується опосередковано, зокрема через постановку завдань для самостійного опрацювання та індивідуальної діяльності майбутніх словесників;
- автори-упорядники в переважній більшості пропонують однотипні завдання і запитання для самостійної та індивідуальної діяльності студентів, спрямовані в основному на вивчення нового або ж додаткового матеріалу.

Зазначені вище недоліки доцільно врахувати при розробці методичної системи розвитку творчої самостійності майбутніх учителів світової літератури у процесі їх методичної підготовки.

Аналіз змісту лекційних, практичних і лабораторних занять, завдань самостійної та індивідуальної роботи студентів з методики викладання світової літератури показує, що питання розвитку творчої самостійності, як правило, не ставиться. У лекціях подано цілісний систематизований виклад навчального матеріалу, що привчає студентів сприймати готові думки, а це, на нашу думку, гальмує активність, самостійне і творче мислення студентів, позбавляє їх можливості самостійного пошуку, відкриття істин, критичного аналізу. У системі лабораторно-практичних робіт самостійна діяльність студентів-філологів проявляється як розгляд студентами окремих теоретичних положень методики викладання світової літератури, відтворення і закріплення набутих знань у процесі індивідуального виконання практичних завдань. Зміст завдань для самостійної та індивідуальної роботи студентів здебільшого спрямований на розширення, поглиблення і закріплення знань студентів, виконання підготовчої роботи до лабораторних та практичних занять, конструювання фрагментів уроків, підготовку письмових відповідей на питання різного характеру складності.

Отже, як бачимо, у постановці завдань для самостійної та індивідуальної роботи майже не спостерігається використання викладачами вищих навчальних закладів елементів проблемного навчання,

творчості, залучення студентів до дискусії і обґрунтування власної точки зору на поставлене питання.

Оглядовий аналіз робочих навчальних програм та навчально-методичного забезпечення дисципліни "Методика викладання світової літератури" у різних вищих педагогічних закладах освіти підтверджує недостатнє приділення уваги розвитку творчого мислення, інтелектуально-евристичних і творчих здібностей студентів-філологів, їхньої здатності бачити проблему, самостійно виокремлювати і формулювати її, бачити під різними кутами зору.

Вважаємо, що усе вищезазначене доводить актуальність порушеної проблеми і необхідність її повного розв'язання: створення цілісної, науково обґрунтованої методичної системи розвитку творчої самостійності студентів у процесі вивчення методики викладання світової літератури.

Оскільки навчальна книга є основним засобом освіти, вважаємо, що доцільно проаналізувати підручники і навчальні посібники, адресовані студентам-філологам вищих навчальних закладів. На жаль, сучасних видань з методики світової літератури можемо назвати лише декілька. Інтерес для нашого дослідження становить підручник Л. Мірошніченко "Методика викладання світової літератури", який слугує основним джерелом наукової і навчальної інформації для студентів [1]. Він став першою спробою розробки обґрунтованої системи методичної підготовки вчителя світової літератури до творчої діяльності. Цінним у підручнику є введення до кожного розділу таких рубрик: "Запитання і завдання для самостійної роботи", "Використана література", "Рекомендована література", що, на нашу думку, сприяє розвитку пізнавальних і творчих здібностей студентів-філологів, активності і самостійності в опануванні дисципліни. Авторка пропонує різноманітні за змістом і характером виконання запитання і завдання: завдання-спонукання до дії, спрямовані на вироблення практично-творчих навичок (зіставте, прокоментуйте, проаналізуйте, складіть, доповніть, запропонуйте тощо); запитання евристичного і проблемного характеру; пізнавальні завдання ситуативного характеру (доведіть, законспекуйте, аргументуйте, висловіть власну позицію тощо).

Може бути творчо використаний у теоретико-практичній підготовці студентів філологічних факультетів педагогічних вишів до роботи у школі навчальний посібник "Наукові основи методики літератури" за редакцією Н. Волошиної [2]. На відміну від нормативних методик, які мають навчально-прикладний характер, творчий колектив авторів на основі узагальнення передового педагогічного досвіду ставить за мету теоретично озброїти майбутнього вчителя-словесника і надати йому практичну допомогу. На жаль, посібник не містить спеціальних завдань для самостійної роботи студентів, що б посприяло розвитку їх творчої активності і формуванню вмінь самостійно застосовувати набуті знання на практиці.

Креативно-інноваційна стратегія викладання світової літератури простежується у навчальному посібнику "Методика викладання зарубіжної літератури у школі" Ф. Штейнбука [3]. Видання адресоване студентам вищих педагогічних закладів освіти і скероване на формування у них професійних умінь і навичок, творчих здібностей, а головне – натхненного ставлення до своєї майбутньої професії як певного виду художньої творчості. На реалізацію цієї мети також спрямовані запитання і завдання для самостійної роботи, подані автором до кожного розділу посібника. Вони характеризуються конструктивно-творчим і проблемним змістом, сприяють виявленню рівня сприймання і розуміння навчального матеріалу.

На особливу увагу заслуговує науково-навчальний посібник "Мистецтво викладання літератури в школі" Т. Недаймової [4], метою якого є надання методичної допомоги студентам-філологам і вчителям-словесникам в організації самостійної роботи з оволодіння курсом методики літератури. Авторка пропонує самостійно опанувати матеріал теоретичного характеру й виконати низку практичних завдань, спрямованих насамперед на формування особливого ставлення до літератури як художньо-творчого процесу, що є особливо цінним в умовах кредитно-модульної системи навчання. Для цього вона рекомендує не тільки ознайомитися з відповідними науково-методичними джерелами, але й самостійно розробити фрагмент чи конспект уроку, виконати творчі, проблемні завдання, що дозволяють використати отримані знання в нестандартній ситуації, осмислити їхню практичну значущість. Усе це свідчить про розуміння автором важливості творчого використання набутих на заняттях знань, умінь і навичок у тій або іншій педагогічній ситуації.

Крім того, доцільно в проаналізованій нами науково-методичній літературі звернути увагу на різні за змістом і формою завдання, які вчені-методисти пропонують активно впроваджувати у шкільну літературну практику з метою розвитку творчості й самостійності учнів. У наведеній нижче таблиці 1 ми спробуємо узагальнити отримані результати.

Види творчих самостійних завдань, запропонованих у сучасних науково-методичних дослідженнях з проблем викладання світової літератури

Учені-методисти та їх праці	Різновиди творчих завдань
А. Вітченко. Теорія і технологія формування інтерпретаційної компетенції старшокласників у процесі вивчення світової драматургії	Завдання для роботи учнів у творчих групах, індивідуальні творчі завдання, проблемні запитання і завдання, творчі роботи, спрямовані на розвиток уяви, фантазії, віднаходження власної думки, рольові творчі завдання, уявні діалоги тощо.
О. Ісаєва. Організація та розвиток читацької діяльності школярів при вивченні зарубіжної літератури	Система завдань евристичного, асоціативного, проблемного характеру; творчі письмові роботи тощо.
Ж. Клименко. Тематичне оцінювання знань та умінь учнів із зарубіжної літератури	Творчі перекази з додатковими завданнями; різножанрові твори. Завдання на висловлення власних суджень, складання плану, схеми, таблиці; виразне читання з елементами аналізу та надзавданням читця тощо.
О. Куцевол. Особливості вивчення епіграфованих художніх творів у 8-9 класах шкіл гуманітарного профілю	Проблемні завдання і вправи з епіграфами як активізувальний прийом.
Л. Мірошніченко. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах	Асоціативні, проблемні, евристичні завдання; ситуації й вправи на зіставлення, переклад; творчі перекази; творчі роботи на виявлення читацьких емоцій і переживань.
Наукові основи методики літератури / За ред. Н. Волошиної	Індивідуальні завдання, пошуково-дослідницькі завдання, творчі завдання, групові завдання пошукового характеру, дискусійне обговорення.
Т. Недайнова. Мистецтво викладання літератури в школі	Творчі завдання, спрямовані на літературно-художній та театраль-но-художній розвиток учнів; рольові ігри; дослідницько-пошукові завдання.
Ф. Штейнбук. Методика викладання зарубіжної літератури у школі	Запитання і завдання репродуктивно-творчого, евристичного, проблемного характеру, завдання проблемно-дискусійного та компаративного характеру.

Варто відзначити ґрунтовні методичні дослідження, що висвітлюють сучасні підходи до викладання шкільного курсу світової літератури і зачіпають окремі аспекти порушеної нами проблеми. Серед наявних відзначимо монографії О. Ісаєвої "Теорія і технологія розвитку читацької діяльності старшокласників у процесі вивчення зарубіжної літератури", Ж. Клименко "Теорія і технологія вивчення перекладних художніх творів у старших класах загальноосвітньої школи", А. Вітченко "Теорія і технологія формування інтерпретаційної компетентності старшокласників у процесі вивчення світової драматургії" [5; 6; 7], у яких пропонується впровадження комп'ютерних технологій, дослідницької діяльності у навчальний процес, застосування інтерактивних видів і форм роботи тощо. Безпосередньо присвячена методиці роботи зі студентами монографія О. Куцевол "Теоретико-методичні основи розвитку креативності майбутніх учителів літератури" [8]. Результати названих досліджень доводять, що фахова діяльність учителя світової літератури характеризується багатогранністю, що у свою чергу потребує введення різноманітних методів, прийомів і форм у науково-теоретичну та практичну підготовку студентів-філологів.

Відсутність монографічних праць, у яких би була представлена система розвитку творчої самостійності особистості, на нашу думку, зумовлює деякі недоліки практичної реалізації даної проблеми:

– безсистемність і відсутність цілеспрямованої роботи з розвитку творчості й самостійності суб'єктів навчання;

– вживання поняття "творча самостійність" у різних контекстах і його невизначеність.

Про актуальність проблеми розвитку творчої самостійності студентів свідчать публікації учителів-словесників у науково-методичних періодичних виданнях: "Всесвітня література в сучасній школі", "Всесвітня література в середніх навчальних закладах України", "Зарубіжна література в школах України", "Зарубіжна література", "Всесвітня література та культура", "Тема: на допомогу вчителю зарубіжної літератури" тощо. Ціла когорта вчителів-практиків, згрупована спільними ідеями, прагненнями, творчим натхненням, активно висвітлює власні творчі методичні ідеї у фахових часописах.

Серед них: Л. Фурсова (Дніпропетровська обл.), Л. Татарінова (Івано-Франківська обл.), С. Бібік (м. Донецьк), О. Борківська (м. Житомир), М. Вайновська (м. Запоріжжя), О. Гузь, О. Каєнко (Кіровоградська обл.), В. Мухін (м. Одеса), Л. Чередник (м. Полтава) та інші педагоги-словесники.

Аналіз публікацій учителів дає можливість зробити висновок про їхні плідні напрацювання у методиці викладання світової літератури в загальноосвітній школі, що відображено у таблиці 2.

Таблиця 2

Творчі методичні ідеї учителів-практиків різних регіонів України

№ п/п	Прізвище, ім'я, по-батькові учителя-словесника	Регіон, який представляє	Методичні ідеї
1.	Борківська О. П.	м. Житомир	Методика особистісно-орієнтованого навчання
2.	Будня Г. Ф.	Чернігівська обл.	Виховання творчої особистості, здатної адаптуватися до мінливих умов сучасності, на уроці світової літератури
3.	Бусел С. В.	Волинська обл.	Формування читацької культури й активності учня як духовно розвиненої особистості
4.	Вайновська М. К.	м. Запоріжжя	Концепція розвитку творчої особистості школяра на уроках літератури
5.	Гаврилюк М. В.	Чернівецька обл.	Розвивальне навчання як засіб активізації пізнавальних інтересів учнів у процесі вивчення світової літератури
6.	Гетьман О. Г.	Кіровоградська обл.	Формування естетично розвиненого, творчого читача
7.	Григор'єва Т.	Дніпропетровська обл.	Урок літератури і формування інноваційної особистості
8.	Гонташ Г. Є.	м. Тернопіль	Формування творчої особистості на уроках світової літератури
9.	Дем'яненко О. О.	м. Київ	Інтелектуально-творчий розвиток учнів
10.	Каєнко О. В.	Кіровоградська обл.	Навчальний діалог у процесі викладання світової літератури
11.	Кириченко Т.	Донецька обл.	Розвиток творчої особистості учня засобами навчальної діяльності на уроках світової літератури
12.	Лозова О.	м. Чернівці	Формування активної, самостійної й творчої мислячої особистості на уроках світової літератури
13.	Малюга Н.	м. Дніпропетровськ	Розвиток креативної особистості на уроках мови та літератури
14.	Маслюк О.	м. Київ	Інноваційні технології як ефективний засіб формування читацької компетентності учнів
15.	Мащенко С. М.	м. Сімферополь	Інтерактивні форми і методи у процесі викладання світової літератури
16.	Міхеєнко В. Г.	м. Запоріжжя	Сприяння самоактуалізації особистості учня
17.	Мухін В. О.	м. Одеса	Урок – завжди пошук: взаємозв'язок викладання світової літератури з основними поняттями філософії, етики та естетики
18.	Нев'ярович Н. Ю.	м. Херсон	Діалог з художнім твором: навчання учнів розуміти мову мистецтва
19.	Стамат Т. В.	м. Миколаїв	Формування самостійних і незалежних естетичних суджень
20.	Сутула О.	Полтавська обл.	Розвиток асоціативного мислення учнів
21.	Хорошилова А.	м. Харків	Літературний розвиток учнів
22.	Ціко І. Г.	Донецька обл.	Педагогічний дизайн мультимедійного уроку світової літератури
23.	Чередник Л. А.	м. Полтава	Компаративне вивчення української та світової літератури

Таким чином, вчителі-словесники торкаються питання "розвитку творчої і самостійної

особистості", але в цілому воно залишається не розкритим: окремі зразки і рекомендації не можна визнати досконалими, майже відсутня система заходів щодо розвитку окремих компонентів творчих здібностей чи самостійності особистості. Всі методичні ідеї учителів-словесників спрямовані перш за все на формування читацьких смаків та інтересів школярів, повноцінне читання художнього твору і розуміння прочитаного.

Врахування напрацювань учених-методистів та вчителів-практиків для загальноосвітніх навчальних закладів дозволить вирішити низку актуальних проблем підготовки студентів-філологів у вищих педагогічних навчальних закладах.

Варто також зазначити, що проаналізовані нами наукові та навчально-методичні видання включені у рекомендований програмами список літератури з методики викладання світової літератури, що свідчить про вагомість та необхідність їхнього використання у процесі методичної підготовки майбутніх учителів світової літератури до самостійної педагогічної творчості.

Результати проведеного аналізу дають змогу визначити недоліки у методичній підготовці майбутніх учителів світової літератури:

- нераціональне поєднання методів, прийомів і видів навчальної діяльності у процесі методичної підготовки майбутніх вчителів світової літератури;
- відсутність наукових засад планування, організації та методичного супроводу самостійної роботи студентів під час вивчення методики викладання світової літератури;
- неприхована штучність розроблених методичних рекомендацій для самостійного вивчення майбутніми словесниками окремих тем курсу методики літератури;
- низький методичний рівень завдань для самостійної та індивідуальної роботи студентів-філологів;
- періодичне використання завдань і запитань, спрямованих на вироблення критичності мислення майбутніх словесників, розвиток їх самостійності, пошуково-дослідницької та творчої діяльності;
- невпорядкованість методично виважених дидактичних матеріалів і наочності для лекцій, практичних та лабораторних занять, самостійної роботи студентів;
- незначна кількість завдань у системі аудиторних занять та програмі самостійної роботи, які б дозволяли студентам протягом вивчення курсу набути досвіду правильного використання розмаїття методів, прийомів та форм роботи у подальшій професійній діяльності та оволодіння новітніми технологіями навчального процесу.

Такий стан проблеми пояснюється тим, що значна частина викладачів методики викладання світової літератури не володіє на належному рівні методикою формування творчих здібностей майбутніх учителів-словесників. А це у свою чергу негативно позначається на розвитку творчої самостійності, що є важливою передумовою успішної навчальної діяльності особистості і має принципове значення для професійної підготовки майбутнього вчителя світової літератури.

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок з напрямку. У результаті проведеного аналізу навчально-методичного забезпечення університетського курсу методики викладання світової літератури можна дійти висновку про відсутність доміанти розвитку творчої самостійності у процесі викладання дисципліни, наявність стереотипів у навчальній діяльності студентів та відсутність ефективної методики формування творчих здібностей і самостійності майбутніх словесників.

З огляду на вищезазначене можемо стверджувати доцільність проведення експериментального дослідження з проблеми розвитку творчої самостійності як важливої якості особистості майбутнього педагога. Тому у перспективі вважаємо за необхідне створити методичну систему розвитку творчої самостійності студентів у процесі методичної підготовки до викладання шкільного курсу світової літератури.

Література

1. Мірошніченко Л. Ф. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах : підручник / Леся Федорівна Мірошніченко. – К. : Видавничий Дім "Слово", 2010. – 432 с.
2. Наукові основи методики літератури : навчально-методичний посібник / [за ред. Н. Волошиної]. – К. : Ленвіт, 2002. – 344 с.
3. Штейнбук Ф. М. Методика викладання зарубіжної літератури : навчальний посібник [для студ. вузів] / Фелікс Маратович Штейнбук. – К. : Кондор, 2006. – 313 с.

4. Недайна Т. Б. Мистецтво викладання літератури в школі : науково-навчальний посібник / Тамара Борисівна Недайна. – [2-е вид.] – К. : Ленвіт, 2008. – 127 с.
5. Ісаєва О. О. Теорія і технологія розвитку читацької діяльності старшокласників у процесі вивчення зарубіжної літератури : монографія / Олена Олександрівна Ісаєва. – К. : Б.в., 2003. – 380 с.
6. Клименко Ж. В. Теорія і технологія вивчення перекладних художніх творів у старших класах загальноосвітньої школи : монографія / Жанна Валентинівна Клименко. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2006. – 340 с.
7. Вітченко А. О. Теорія і технологія формування інтерпретаційної компетенції старшокласників у процесі вивчення світової драматургії : монографія / Андрій Олександрович Вітченко. – Луганськ : Шико, 2007. – 326 с.
8. Куцевол О. М. Теоретико-методичні основи розвитку креативності майбутніх учителів світової літератури : монографія / Ольга Миколаївна Куцевол. – Вінниця : Глобус-Прес, 2006. – 348 с.

Е. Н. Чайка

**ВОЗМОЖНОСТИ КУРСА "МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ МИРОВОЙ ЛИТЕРАТУРЫ" В
РАЗВИТИИ ТВОРЧЕСКОЙ САМОСТОЯТЕЛЬНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ-
СЛОВЕСНИКОВ: РЕАЛЬНОЕ ПОЛОЖЕНИЕ**

В статье проанализировано современное положение учебно-методического оснащения университетского курса "Методика преподавания мировой литературы" (действующих рабочих программ, планов практических занятий, содержания лабораторных занятий, заданий для самостоятельной и индивидуальной работы студентов, учебно-методической литературы) с целью определения современных подходов к развитию творческой самостоятельности студентов-филологов в процессе их профессиональной подготовки. В результате проведенного анализа выделены основные упущения в методической подготовке будущих учителей мировой литературы и доказано отсутствие эффективной методики формирования творческих способностей и самостоятельности будущих словесников.

Ключевые слова: методика преподавания мировой литературы, учебно-методическое обеспечение, профессиональная подготовка будущих учителей-словесников, развитие творческой самостоятельности.

O. Chayka

**POSSIBILITIES OF COURSE "METHODS OF TEACHING WORLD LITERATURE" IN THE
DEVELOPMENT OF CREATIVE INDEPENDENCE OF INTENDING TEACHERS-PHILOLOGISTS:
REAL STATE**

The article analyzes the real state of educational and methodical materials of the university course "Methods of teaching world literature" (current educational programs, plans for practical classes, laboratory work content, tasks for students independent and individual works, educational and methodical literature) in order to determine current approaches to the development of creative independence of students-philologists during their professional training. The analysis defines the main shortcomings in the methodical training of intending teachers of world literature and proves the absence of effective technology of forming creative abilities and independence of intending philologists.

Key words: methods of teaching world literature, educational and methodical materials, professional training of intending teachers-philologists, development of creative independence.